

DIR-WNO.055.2.2024.AK
Warszawa, 24 kwietnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 1768

Szanowny Panie Marszałku

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Pana Stanisława Lamczyka Pośta na Sejm RP Pana w sprawie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Szanowny Panie Pośle

W odpowiedzi na Pana interpelację w sprawie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, uprzejmie informuję, co następuje:

na podstawie informacji otrzymanej z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz danych będących w posiadaniu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego informuję, że zagadnienia związane z transformacją Europejskiego Zielonego Ładu są realizowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBR) od 2019 roku, czyli niezwłocznie po ogłoszeniu strategii przez Komisję Europejską.

NCBR realizuje wiele przedsięwzięć związanych z transformacją energetyczną, w tym przyczyniających się do realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. Część z nich wymieniona jest w treści interpelacji. Inne to zarówno pojedyncze projekty, 9 przedsięwzięć realizowanych w ramach zamówień przedkomercyjnych w obszarze Zielonego Ładu, jak i programy strategiczne (Nowe technologie w zakresie energii, Hydrostrateg czy Gospostrateg).

NCBR uruchomiło programy pilotażowe w tym zakresie już w 2020 roku w trybie „Wyzwań badawczych”. W ich wyniku powstały nowe rozwiązania i technologie, które są dziś szeroko prezentowane rynkowo oraz komercjalizowane i wdrażane do produkcji. Były to programy pilotażowe o stosunkowo niewielkim budżecie, jednak dały solidne podstawy do szerszej działalności w nowej perspektywie finansowej. NCBR podzieliło uwagę zgłoszoną w Interpelacji, że praca nad nowymi technologiami realizującymi transformację w kierunku Europejskiego Zielonego Ładu jest nie tylko koniecznością i największym wyzwaniem naszych czasów, ale również olbrzymią szansą dla polskiej gospodarki. Z tego powodu NCBR przygotowało nowe programy podejmujące wyzwania Zielonego Ładu do uruchomienia w nowej perspektywie finansowej.

Jednak uruchomienie przez NCBR dedykowanych programów dla Europejskiego Zielonego Ładu w trybie „Wyzwań badawczych” nie jest obecnie możliwe z powodu trwających uzgodnień warunków finansowania kolejnych przedsięwzięć w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (dalej: FENG) z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej (dalej: MFiPR). Uzgodnienia trwają od kilku miesięcy. NCBR deklaruje, że będzie dalej prowadziło ustalenia z

MFIPR w celu jak najszybszego uruchomienia dedykowanych programów dla Europejskiego Zielonego Ładu. Jednocześnie NCBR informuje, że poza dedykowanymi programami w trybie „Wyzwań badawczych”, NCBR w 2024 roku planuje inne działania realizujące wyzwania Europejskiego Zielonego Ładu w trybie grantowym w ramach ścieżki SMART. Zwraca jednak uwagę, że w obecnej perspektywie finansowej NCBR nie obsługuje naborów wniosków dedykowanych MŚP, zadania te są przypisane do PARP.

Pod koniec 2023 roku NCBR ogłosił nabór „Ścieżka SMART: Projekty realizowane w konsorcjach”, w którym mogły również startować konsorcja z udziałem MŚP. W 2024 roku planowany jest kolejny nabór dedykowany konsorcjom; łączna alokacja finansowa dla tych naborów to 2,635 mld zł (nabór zostanie ogłoszony 8 listopada br.). Ponadto NCBR planuje ogłosić dwa konkursy w ramach Ścieżki SMART dla dużych przedsiębiorstw.

W ramach konkursów Ścieżki SMART możliwe jest finansowanie projektów wpisujących się w Krajowe Inteligentne Specjalizacje. Przewidują one nie tylko bloki dotyczące transformacji energetycznej, ale również podejmują inne problemy zdefiniowane w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. Nie ma żadnych przeciwwskazań, aby projekty wewnętrzne dotyczące transformacji energetycznej i Europejskiego Zielonego Ładu były zgłaszane również w ramach ogólnych konkursów Ścieżki SMART.

Ponadto NCBR ze środków krajowych realizuje program strategiczny „Nowe technologie w zakresie energii – NTE”. Zgodnie z harmonogramem konkursów NCBR na 2024 rok, w II kwartale br. zostanie ogłoszony trzeci z alokacją 400 mln zł.

Program został przygotowany, by wspierać osiągnięcie neutralności klimatycznej Polski poprzez wdrożenie rozwiązań podnoszących bezpieczeństwo energetyczne kraju i zwiększających konkurencyjność polskiej gospodarki. Cele szczegółowe Programu, w które wpisuje się zakres tematyczny konkursu to:

- C1. Wzrost potencjału przemysłu energetyki odnawialnej (w tym prosumenckiej);
- C2. Rozwój inteligentnej infrastruktury sieciowej (energetycznej);
- C3. Obniżenie emisyjności energetyki poprzez zwiększenie wykorzystania surowców biodegradowalnych oraz produktów odpadowych.

Konkurs skierowany jest do konsorcjów przemysłowo-naukowych, bez względu na wielkość przedsiębiorstwa (w tym do małych i średnich przedsiębiorstw - MŚP)

Dodatkowo pragnę dodać, iż także Instytucja Zarządzająca FENG (IZ FENG) tj. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej nie zgadza się ze stwierdzeniem, wskazanym w treści interpelacji, iż aktualne nabory w ramach programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, nie skupiają się na transformacji energetycznej i technologiach środowiskowych, a przedmiotem wsparcia są innowacje dla innowacji bez związku z aktualnymi wyzwaniami a przede wszystkim bez analizy ich wpływu na gospodarkę i społeczeństwo.

IZ FENG podkreśliła, iż wsparcie w ramach FENG jest kierowane wyłącznie na prace B+R, które wykazują pozytywny wpływ na gospodarkę, co zostało zagwarantowane przez ograniczenie wsparcia do projektów zgodnych z Krajową Inteligentną Specjalizacją. Jest to wymóg wynikający wprost z art. 73 ust. 2 rozporządzenia ogólnego tzw. CPR¹, który strona polska realizuje w ramach programu, zatwierdzonego przez Komisję Europejską we wrześniu 2022 r. Strategia inteligentnej specjalizacji polega na określeniu priorytetów gospodarczych w obszarze B+R+I oraz skupieniu inwestycji na obszarach zapewniających największy zwrot z inwestycji oraz zwiększenie wartości dodanej gospodarki i jej konkurencyjności na rynkach zagranicznych, przyczyniając się do poprawy jakości życia społeczeństwa oraz funkcjonowania środowiska naturalnego. Ww. strategia, za którą

¹ Rozporządzenia Parlamentu europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

odpowiada Ministerstwo Rozwoju i Technologii, podlega ciągłemu monitorowaniu i uaktualnianiu w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania, zapewniając jego aktualność w odniesieniu do potencjału i wyzwań polskiej gospodarki.

Poza tym IZ FENG nadmienia, iż nie jest zgodne ze stanem faktycznym stwierdzenie wskazane w interpelacji, że wsparcie kierowane jest nie do MŚP, lecz głównie do dużych przedsiębiorstw. Bowiem, wsparcie MŚP zawsze było priorytetem zarówno w poprzednich programach operacyjnych, jak i aktualnie w FENG. W treści Programu FENG zapewniono, iż maksymalnie 25% alokacji 1. Priorytetu zostanie przeznaczona na wsparcie projektów realizowanych samodzielnie przez duże przedsiębiorstwa, co oznacza, iż minimum 75% alokacji zostanie skierowane do MŚP. Ponadto, w odniesieniu do projektu NCBR dotyczącego innowacyjnych zamówień publicznych planowanego do realizacji w FENG w formule projektu niekonkurencyjnego, IZ FENG poinformowała, iż trwają ustalenia w tym zakresie.

Pragnę jednocześnie podkreślić, iż zastosowanie schematu przedkomercyjnych zamówień publicznych nie oznacza, iż wymienione w interpelacji technologie środowiskowe, czy wspierające transformację energetyczną nie mogą uzyskać dofinansowania ze środków publicznych, jednakże nie we wszystkich przypadkach może się to odbywać w formule zamówień innowacyjnych. W przypadku braku zainteresowania ze strony podmiotu publicznego, technologie te mogą ubiegać się o wsparcie na podstawie GBER w formule konkursowej adresowanej do przedsiębiorców, w ramach której aby uzyskać dofinansowania na przeprowadzenie procesu badawczego przedsiębiorca musi ponieść również własne ryzyko tj. wnieść wkład własny do projektu. Taka partycypacja w projekcie potwierdza jego zaangażowanie i jest adekwatna dla korzyści jakie uzyskuje tj. prawo do wyników badań.

Ponadto, w odniesieniu do przedstawionych w interpelacji² informacji co do efektów przyjętej formuły w ramach POIR, MFiPR podkreśliło, iż dane w zakresie stopnia wykorzystania technologii wypracowanych przez NCBR w ramach projektów dot. zamówień przedkomercyjnych realizowanych w ramach POIR, nie zostały jeszcze przekazane do MFiPR.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Nauki

Marek Gzik
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

² „Nowe technologie pomp ciepła produkowane w modelu otwartym”, „Innowacyjna biogazownia II” „Nowe technologie oczyszczania biogazu do biometanu”, „Technologie skraplania biometanu do bioLNG”, „Modelowy ekosystem zagospodarowania biometanu”, „Nowe technologie dla małych instalacji biogazowych”, „Zaawansowane produkty nawozowe z masy pofermentacyjnej”, „Ciepłownictwo rozproszone”, „Ciepłownia Przyszłości 2”, „Magazyny w ciepłownictwie i energetyce”, „Ogniwa wodorkowe”.